

Вашої сім'ї є найбільш важливими?» розподілилися наступним чином: 42 % – ментальність населення, 36 % – місця для відпочинку, 14 % – наявність музеїв, театрів та ін., 4 % – етнічні конфлікти і 4 % – релігійні конфлікти.

Група питань з восьмого по десяте, передбачала демонстрацію певних студентських ідеалів в умовах життя тих чи інших міст і країн світу.

Восьме питання було озвучено наступним чином «*Напишіть 5 міст України, які мають гарні умови для проживання*». Студенти виділили наступні міста з найкращими на їхню думку умовами для проживання: на першому місці – Львів (77 – студентів), друге місце – Київ (64 – студентів), третє місце – Одеса (60 – студентів) четверте місце – Харків (54 – студентів) і п'яте місце – Івано-Франківськ (17 – студентів)

Щодо дев'ятого питання анкети «*Напишіть 5 міст поза межами України, які мають гарні умови для проживання*» студент відповіли наступним чином: перше місце – Берлін (28 – учнів), друге місце – Париж (26 – учнів), третє місце – Варшава (22 – учнів), четверте місце – Нью-Йорк (19 – учнів) та п'яте місце – Мюнхен (16 – учнів). На дане питання, як можна помітити, однотайності було менше чим на попереднє. Спостерігається більш широке представлення студентами міст світу чим міст України.

Що ж стосується останнього (десяте) питання анкети («*Які 5 країн світу, на Вашу думку, мають гарні умови для проживання?*»), то розподіл відповідей був наступний: перше місце – Німеччина (40 – студентів), друге місце – Італія (34 – студентів), третє місце – США (32 – студента), четверте місце – Канада (30 – студентів) та п'яте місце – Іспанія (24 – студентів).

Ключові висновки ми намагалися робити при аналізі відповідей на кожне з питань. Зауважимо лише, що більшість запитань, особливо № 4- № 7, дають певні відповіді на проблеми нашої країни очима студентства. Результати вказують на важливі аспекти для студентів і можуть бути використані різноманітними організаціями для покращення умов життя країни в цілому.

Л.Ю. Шабашова

*Інститут географії НАН України,
liuda.shab@gmail.com*

СЕЛЬБИЩНІ ТЕРИТОРІЇ ВЕЛИКОГО МІСТА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується інтенсивними змінами практично в усіх сферах людського життя. Процеси, пов'язані з появою і розвитком нових функцій і технологій, зв'язків, рівнів взаємодії між людьми знаходять своє відображення у появі нових та трансформації традиційних форм територіальної організації суспільства.

Головну функцію населених пунктів – розселенську – призначені виконувати сельбищні території, які складають основну частину планувальної структури поселень (60-80 % площі території). У наукових джерелах сельбищна територія визначається, наприклад, як «частина

території населеного місця, призначена для проживання населення і зайнята житловою забудовою, громадськими центрами, вулично-дорожньою мережею, зеленими насадженнями загального користування, іноді нешкідливими виробничими об'єктами тощо. Площа сельбищної території залежить від функціональних характеристик міста і коливається від 40-50 % у містах – промислових центрах до 70-80 % у містах-адміністративних і наукових центрах. Планувальна структура сельбищної території визначається її природними особливостями і загальною планувальною структурою населеного місця». [1].

Розвиток Києва у руслі світових процесів метрополізації супроводжується набуттям нових і зміною традиційних функцій великого міста. Як провідне місто країни, столиця, Київ найбільше наближений до можливості виконання метрополісних функцій, пов'язаних із забезпеченням взаємозв'язку країни та її регіонів зі світовими центрами економічної активності. Забезпечення виконання зростаючої кількості функцій можливе за наявності відповідних обсягів ресурсів. У першу чергу, це стосується людських ресурсів, відповідні кількісні та якісні характеристики яких здатні компенсувати нестачу практично будь-яких інших видів ресурсів.

Основу людських ресурсів країн і регіонів становить населення з усіма його характеристиками, властивостями, можливостями розвитку. До важливих умов відтворення людських ресурсів належить забезпечення всього спектру потреб людини: від базових (пов'язані з фізичним виживанням: потреба у харчуванні, воді, сні, укритті тощо) до потреб вищого рівня, розвитку і самореалізації. Відповідно, з необхідністю забезпечення потреб різного рівня породжує різні територіальні форми організації життєдіяльності населення.

Однією з базових потреб людини є потреба в укритті, житлі, призначення якого полягає у забезпеченні сприятливих умов для проживання, захисту, соціального відтворення, відновлення сили та енергії. Поселення виникали, в першу чергу, як необхідність задоволення потреби населення в укритті. Сьогодні екістична (розселенська) функція поселень покликана забезпечити цю потребу суспільства.

Територіальні прояви екістичної функції є базою для визначення меж і структури метрополісних регіонів, а також характеру взаємодії метрополісу з прилеглою територією. Притаманна усім поселенням, в умовах метрополізації екістична функція набуває нових властивостей, зокрема, стає підґрунтям для виникнення зв'язків, появи нових функцій, поглиблення суспільної взаємодії, що має відповідний територіальний прояв. До основних процесів, що безпосередньо пов'язані з екістичною функцією міст, належать процеси природного руху та міграції населення, а також процеси пов'язані з будівництвом житла, господарських об'єктів і шляхів комунікації, тобто облаштуванням сельбищних територій.

Головною тенденцією розвитку сучасних урбанізаційних процесів вважається поява такої форми розселення як урбаністичний регіон. Він виникає і розвивається в результаті процесів укрупнення, розростання агломерацій, злиття міст і приміських зон, що призводить до втрати їх чітких меж. Для новобудов ці процеси проявляються вже на етапі сучасного

проектування комплексної забудови, коли новобудови з'являються у вигляді «міні-міста». Будуються не окремі будинки, а відразу комплекси з наявністю необхідних закладів для забезпечення повсякденних потреб жителів цих житлових комплексів. Такі житлові комплекси – це свого роду «клітини організму», що повинні об'єднуватися шляхами сполучення і комунікаціями в єдиний організм, пристосований для забезпечення потреб його жителів.

У сучасних процесах формування людських ресурсів важливого значення набули процеси співробітництва, взаємодії, комунікації, обміну інформацією. На противагу колишнім «спальним районам» нові житлові комплекси повинні сприяти формуванню територіальної спільноти. У зв'язку з цим зростає значення публічних просторів, пристосованих для спілкування, обміну думками, налагодження контактів, співробітництва. Нові житлові комплекси будуються вже з урахуванням необхідності таких локацій різного масштабу. Одночасно громадські простори з'являються в межах більш старої забудови міста, часто за рахунок впорядкування існуючих парків, скверів, набережних. Реконструкція застарілого житлового фонду і – ще більшою мірою – промислових підприємств також супроводжується появою публічних просторів, що часто виступають у формі торгівельно-розважальних комплексів.

До негативних ефектів метрополізації можна віднести занепад відносно давно забудованих районів, особливо, віддалених від центру. Вони були призначені переважно для забезпечення місцем проживання великої кількості працівників промисловості. Технології забудови таких районів суттєво відстали від сучасних вимог, час експлуатації вичерпався, тому такий житловий фонд потребує значних капіталовкладень для оновлення і пристосування до виконання сільбищних функцій.

Таким чином, сучасні сільбищні території великих міст характеризуються, з одного боку, появою нових форм забудови, розширенням міських меж, з іншого – необхідністю подолання проблем застарілого житла.

Література:

1. Регіональна економіка: словник-довідник. / О.Д. Богорад, О.М. Невелєв, В.М. Падалка, М.В. Підмогильний за ред. М.В. Підмогильного. – Київ, 2004. – С. 245.

Ю.Ю. Шевчук

*Херсонський державний університет,
shevchiuuuuk1995@gmail.com*

КРАСЗНАВЧИЙ ПРИНЦИП НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ: МЕТОДИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ І ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ В КУРСІ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ

В наш час на планеті немає жодного куточка, який би в той чи іншій мірі, прямо чи опосередковано не відчув би на собі впливу людської діяльності. Поширені поверхневі знання, відсутність комплексного підходу при розгляді